

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Violence in Health: An Analysis based on the Emotions of Youtube Viewers

Sağlıkta Şiddet: Youtube İzleyicilerinin Duyguları Üzerinden Bir Analiz

Özlem Duğan¹

Abstract:

Among the professionals groups most exposed to violence while performing their duties in the workplace are healthcare workers. While the Turkish Ministry of Health has released a public service announcement on YouTube regarding the prevention of violence, other media outlets have also shared videos focusing on violence in healthcare. Comments on YouTube regarding violence in healthcare were analyzed using content analysis technique. The data were examined in five categories. The numbers of positive comments towards healthcare workers (n=21), as well as the number of negative comments stating that they deserve violence or that violence is justified (n=9), were determined. It was found that viewers were against violence towards healthcare workers (n=38). The number of comments expressing negative attitudes and behaviors of healthcare workers towards patients and their families was also determined (n=30). In the comments directed towards healthcare workers, it was observed that patients and their families had negative experiences with healthcare workers (n=10). According to the results of the study, viewers expressed their opposition to violence in healthcare, called for measures to be taken against violence, acknowledged that there is a cause for violence, and expressed discomfort with the negative attitudes and behaviors of healthcare workers towards patients and their families.

Keywords: Healthcare workers, Violence in health, YouTube, Viewer, Emotion

¹Assoc. Prof. Dr. Uşak University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Advertising, Uşak-Türkiye, ozlem.dugan@usak.edu.tr, Orcid ID: 0000-0001-9028-7989

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Özlem Duğan, Uşak University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Advertising, Uşak-Türkiye, Email: ozlem.dugan@usak.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 18.03.2024, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 05.09.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 07.09.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Duğan, Ö. (2024). Violence in Health: An Analysis based on the Emotions of Youtube Viewers, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 249-254

Öz:

İş yerlerinde görevlerini yerine getirirken en fazla şiddete maruz kalan meslek grupları arasında sağlık çalışanları yer almaktadır. T.C. Sağlık Bakanlığı YouTube'da şiddetin önlenmesine yönelik kamu spotu yayınlarken diğer medya organları da sağlıkta şiddeti konu alan videolar paylaşmıştır. YouTube'da izleyicilerin sağlıkta şiddete yönelik yorumları, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Veriler 5 kategoride incelenmiştir. Sağlık çalışanlarına yönelik olumlu yorumların sayısı (n=21), bununla birlikte sağlıkta şiddeti hak ettikleri, şiddetin bir nedeni olduğu şeklinde olumsuz ifadelerin sayısı (n=9) belirlenmiştir. İzleyicilerin sağlık çalışanlarına yapılan şiddete karşı oldukları (n=38) saptanmıştır. Sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına karşı olumsuz tavır ve davranışlarının ifade edildiği yorum sayısı (n=30) belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarına yönelik yorumlarda hasta ve hasta yakınlarının sağlık çalışanları ile olumsuz tecrübeler yaşadıkları (n=10) görülmüştür. Çalışma sonuçları doğrultusunda, izleyicilerin sağlıkta şiddete tepki gösterdikleri, şiddete yönelik önlemler alınmasını istedikleri, şiddetin bir nedeni olduğu ve sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına karşı olumsuz tavır ve davranışlarından rahatsız oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık çalışanları, Sağlıkta şiddet, Youtube, İzleyici, Duygu.

Giriş

Sağlık çalışanları işyerinde mesleklerini yerine getirirken çeşitli şiddet durumları ile karşılaşmaktadır. Sağlıkta şiddetin hangi düzeyde olduğuna yönelik birçok akademik çalışma yapılmıştır. Türkiye'de yapılan bir çalışmada, şiddete maruz kalanların % 85,7'si kadın, % 14,2'si erkek, % 47,4'ü tıbbi sekreter veya hasta danışmanı, % 36,8'i hekim, % 10,5'i idari personel ve % 5,3'ü sağlık teknisyeni olarak tespit edilmiştir (Akça vd., 2014). Benzer çalışmada 12 ayda sözlü veya fiziksel şiddete uğrayan sağlık çalışanı % 55,98 olarak belirlenmiştir (Kibar vd., 2019). Başka bir çalışmada sağlıkta şiddeti uygulayanların büyük çoğunluğunun hasta (% 58,7), hasta yakınları (% 60,2) ve erkek (% 75,5) oldukları görülmektedir (Uskun vd., 2022). DSÖ farklı ülkelerde şiddetin oranlarını ABD % 75, İsrail % 74, Hindistan % 70, Avustralya % 67, Birleşik Krallık % 65, Güney Afrika % 64, Tayland % 54, Brezilya % 47 olarak açıklamıştır (Godhi vd., 2024). Türkiye'de 2017-2018 yılları arasında beyaz kod verileri incelenmiş, şiddetin % 80,3 oranında sözel şiddet olduğu, şiddetin % 31,1 oranında acil servislerde yaşandığı ortaya çıkmıştır (Bekar ve Çalış, 2021).

Sağlıkta yaşanan şiddetin birçok nedeni olduğu yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Bekar ve Çalış (2021) yaptıkları çalışmada sağlıkta şiddetin en sık ifade edilen nedenini hasta/hasta yakınının tutumu ve davranış hataları (%43,1) olarak tespit etmişlerdir. Sağlık çalışanları, şiddetin en önemli sebebi olarak toplumun sosyokültürel düzeyinin düşük olması göstermişlerdir (Kibar vd., 2019). Sağlık çalışanları sağlıkta yaşanan şiddetin nedenini muayene için bekleme sürelerinin uzun olması, hasta ve yakınlarının sabırsız ve anlayışsız davranması, sağlık çalışanlarının ilgisiz ve duyarsız olması ve hastaları ciddiye almaması şeklinde ifade etmişlerdir (Öztürk ve Babacan, 2014). Sağlıkta şiddet nedenleri arasında istediği ilacı yazdıramamak, hasta olmadan ilaç yazdırmaya çalışmak, hasta olmadığı halde rapor almaya çalışmak gibi istekler yer almaktadır (Erten vd., 2019). Sağlık çalışanlarına şiddet sebebi olarak ilk üç sırada çalışanların hastalarla ilgilenmemesi, hastaların sabırsızlıkları ve çalışanların hastalara kötü davranmaları olarak belirlenmiştir. Aynı çalışmada katılımcılar şiddeti bir hak arama yöntemi olarak görmediklerini, şiddetin nedenlerinin araştırılmasında toplumun görüşlerine yer verilmesini önermişlerdir (Filiz vd., 2022).

Şiddet gören sağlık çalışanlarında kaygı, korku ve değersizlik hissi görülürken, şiddet gören sağlık çalışanlarının işten ayrılma niyeti ve işten ayrılma davranışı içerisinde olduğu belirlenmiştir (Özveren, 2023). Şiddete uğrayan hekimlerin şiddete uğramayanlara göre; duyarsızlık, duygusal tükenme ve intihar etme düzeylerinin daha yüksek olduğu, kişisel başarı ve iş doyumunu düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Usluoğulları ve Yurtsever, 2023). Hemşireler ile yapılan çalışmada, yaşadıkları fiziksel şiddetin psikolojik ve fiziksel sağlıklarını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir (Atan vd., 2013). Benzer çalışmada sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin performanslarına olumsuz yansıdığı görülmüştür (Lafta ve Falah, 2019). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin iş memnuniyetini azalttığı ve personel değişimini artırdığı tespit edilmiştir (Adams vd., 2024). Bir başka çalışmada şiddetin iş motivasyonunu düşürdüğü, işi sürdürme eğilimini azalttığı, zihinsel sağlık şikayetlerini artırdığı belirtilmektedir (Mukhtar vd., 2024). Sağlıkta şiddetin psikolojik olarak travma sonrası stres ve depresyona neden olduğu, bu durumun olumsuz duygusal öfke ve korkuya neden olabileceği ifade edilmektedir (Lancot ve Guay, 2014).

Sağlıkta şiddetin bir nedeni olarak hasta ve hasta yakınları ile doğru ve etkili iletişim kuramamak olduğu literatürde yapılan çalışmalarda belirlenmiştir. Hasta ve hasta yakınlarına tanının ve tedavinin yetersiz açıklanması, hastalıkla ilgili şüphelerin yeteri kadar giderilememesi durumunun hastanın güvenini azalttığı ve dolayısıyla gelecekte tıbbi-yasal sorunlara neden olabileceği belirtilmektedir. Aynı çalışmada hasta ve hasta yakınlarının ani ölümlerinin öfkeyi ve şiddet uygulama eğilimini artırdığı vurgulanmaktadır (Godhi vd., 2014). Bir başka çalışmada, doktor, hasta ve yakını arasında iletişim sorunlarını konu alan 113 karikatürde doktorun hastayla iletişim kurma becerisindeki eksiklikler olduğu anlatılırken, hastanın doktor dilinden anlamayan ve kurban olarak tasvir edildiği tespit edilmiştir (Taşdelen vd., 2022). Hasta ve yakınlarının görüşlerine göre sağlıkta şiddetin en büyük nedeni sağlık çalışanlarının hastalara kötü davranması olarak belirlenmiştir (Fener ve Aydın, 2019; Filiz vd., 2022). Tıp fakültesi öğrencilerinin %44,0'ı halkın eğitimsiz olmasını, %48,6'sı doktor ve hastaların karşısındakine yönelik empati eksikliğini, %33'ü karşılıklı

iletişim eksikliğini ve %33,9'u doktordan beklentinin fazla olmasını şiddet nedeni olarak ifade etmişlerdir (Demirbaş ve Karaoğlu, 2021). Şiddete uğrayan sağlık çalışanının şiddeti uygulayanlarla iletişim kurmak istediği belirlenirken (Ghareeb vd., 2021) benzer çalışmada hastaların sağlık okuryazarlık düzeyinin düşük olması ve sağlık çalışanlarının iş yükünün fazla olması nedeniyle sağlık çalışanlarının etkili iletişim becerilerini kullanma durumlarının zayıfladığı, şiddete yönelik cezaların yetersizliği nedeniyle etkili iletişim becerilerini kullanma motivasyonlarının azaldığı belirlenmiştir (Aslan ve Durmuş, 2024). Çeşitli hastanelerde çalışan sağlık çalışanları ile yapılan çalışmada sağlık çalışanlarının empatik eğilim düzeyleri arttıkça saldırganlık düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir (Kılınç ve Uludağ, 2017). Bu çerçevede yeni yetişen sağlık çalışanlarına empati ve temel iletişimin önemi anlatılmalı, daha iyi bir tedavi sonucu elde edebilmek için etkili iletişimin şart olduğu bilinmeli, doktor-hasta ilişkileri daha iyi kurularak hastaların güveni kazanılmalıdır (Godhi vd., 2024). Bu bağlamda çalışmada sağlıkta yaşanan şiddetin nedenlerini izleyici görüşleri açısından ortaya koymak ve bu konuda çeşitli öneriler sunmak amaçlanmıştır. Literatür incelemesi sonrası yapılan çalışmaların daha çok sağlıkta şiddet oranlarını ortaya koymaya yönelik olduğu görülmektedir. Oysa sağlıkta şiddetin nedenlerinin nitel olarak ortaya konulması ve hasta ve yakınlarının bu konudaki duygularının ve görüşlerinin analiz edilmesi önem taşımaktadır. Dolayısıyla çalışmanın hasta ve hasta yakınlarının şiddet ile ilgili görüşlerinin incelenmesi açısından alana katkı sağlayacak niteliktedir. Sağlıkta şiddeti önlemeye yönelik kamu spotlarının ve haberlerin hazırlandığı bilinmektedir. Çalışmada "sağlıkta şiddete af yok" konulu kamu spotu ve sağlıkta şiddeti konu alan 9 adet haber içerikli videolara yapılan yorumlar analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında 108 yorum çalışmaya dahil edilmiştir. İçerik analizi tekniği ile incelenen verilerin bulguları üzerinden çeşitli öneriler sunulmuştur.

Yöntem

Sağlıkta şiddet konusunda toplumun görüşleri ve duyguları önem arz ederken, toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi de önemlidir. T.C. Sağlık Bakanlığı sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla kamu spotu "sağlıkta şiddete af yok" etiketiyle hazırlanmıştır (kamu spotu, 2021). Söz konusu kamu spotuna ve sağlıkta şiddeti konu alan 9 videoya (haber ve tartışma içerikli) yapılan yorumlar incelenmiştir. Baydili (2020)'ye göre, Youtube birçok deneyim ve bilginin paylaşıldığı önemli bir sosyal mecradır. Huang (2013)'ye göre, Youtube büyük bir etki yaratmakta ve binlerce insan Youtube kanalını izlemektedir. Aydın (2020), Youtube kanalında kullanıcıların yapmış oldukları yorumların başka kullanıcıların ilgi ve motivasyonları üstünde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirlemiştir. Marchal vd., (2020), Youtube'da sağlık haberleri ve bilgilendirici faaliyetlerin diğer video türlerine oranla daha fazla yorum aldıklarını tespit etmişlerdir. Bu çalışmalar doğrultusunda Youtube kanalının fikir ve davranışları değiştirebilme ile kamuoyu oluşturabilme özelliğine sahip olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmada seçilen videolar

sağlıkta yaşanan şiddete yönelik videoları izleyen kişilerin duygu ve görüşlerini ortaya koymak amacıyla seçilmiştir. Buradan elde edilen bulgularla sağlıkta şiddetin önlenmesine yönelik çeşitli öneriler sunulması amaçlanmaktadır. Bu çalışma kapsamında çalışmanın verileri Youtube kanalına yapılan yorumlardan oluşmaktadır. Çalışma kapsamında sorular oluşturulmuş ve yanıtları aranmıştır:

Soru-1: Youtube'da yayımlanan sağlıkta şiddet ile ilgili içeriklere yönelik izleyicilerin yorumları sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

Soru-2: Youtube'da yayımlanan sağlıkta şiddet ile ilgili içeriklere yönelik izleyicilerin yorumları içerik açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?

Verilerin İşlenmesi

Çalışma verileri analiz etmek amacıyla kategorilere ayrılmıştır. Kategoriler literatürde yer alan çalışmalardan faydalanılarak (Kaygısız, 2023; Günyaktı ve Bursa, 2022; Liu, 2012) ve yorumların içerikleri analiz edilerek oluşturulmuştur. Sağlıkta şiddet konusunda sağlık çalışanlarına destek çıkararak olumlu görüşlerini paylaşanların ifadeleri (1), sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadeler (2), sağlıkta şiddete karşı olduğunu belirtenlerin ifadeleri (3), sağlık çalışanlarının davranışlarına yönelik tepkilerini dile getirenlerin ifadeleri (4) ve sağlık çalışanları ile olumsuz tecrübeler yaşayanların ifadeleri (5) kategori oluşturularak analiz edilmiştir. Kategorilerde yer alan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizi tekniği, bir metni, belirli özellikler kapsamında sayısallaştırarak var olan mevcut durumu belirlemeyi sağlamak amacıyla yapılan taramadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Karasar, 2015). İzleyicilerin sağlık çalışanlarına yönelik uygulanan şiddete yönelik nasıl duygulara ve görüşlere sahip oldukları elde edilen veriler üzerinden araştırılmıştır. Söz konusu çalışmanın amacı sağlık hizmetlerinde sık sık yaşanan sağlıkta şiddetin nedenlerine dair Youtube kanalı izleyicilerinin bakış açısı aracılığıyla ışık tutabilmektir. Yorumlarda sadece sağlıkta yaşanan şiddete yönelik yorumlar çalışmaya dahil edilmiş, diğer yorumlar kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmanın verileri 10 Ocak-1 Mart 2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışma bu haliyle sınırlılık oluşturmaktadır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın etik kurul izni ile ilgili olarak, çalışmanın veri seti tüm kullanıcıların erişimine açık olan YouTube platformundan elde edilmiştir. YouTube platformunda kullanıcı yorumları herkesin erişimine açık olması ve çalışmada herhangi bir beşeri katılımcı grubu ile çalışma yapılmaması nedeniyle etik kurul onayı alınmamıştır. Çalışmada kamuya açık veri kullanıldığı için etik kurul belgesi gerekmemektedir (Kaygısız, 2023).

Bulgular

Çalışma kapsamında elde edilen veriler incelenmiş ve oluşturulan kategoriler dahilinde bulgular analiz edilmiştir.

kategoride sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz duyguları ifade eden içeriklerden oluştuğu belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadelerin yer aldığı (n=9) yorumlarda sağlıkta yaşanan şiddetin nedeni olduğu, hasta ve hasta yakınlarının nedensiz bir şekilde sağlık çalışanlarına saldırmayacağı ve sağlık çalışanlarının bazılarının davranışlarından dolayı şiddeti hak ettikleri şeklinde görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer çalışmalarda sağlık çalışanlarının şiddeti hak ettiği görüşlerine sahip hasta ve hasta yakınlarının olduğu belirlenmiştir (Terkeş vd., 2021; Özdemir Takak ve Baydar Artantaş, 2018). Başka bir çalışmada farklı sonuç çıkmış, hasta ve yakınlarının sağlık çalışanlarına uygulanan şiddeti haksızlık olarak gördükleri belirlenmiştir (Fener ve Aydınтуğ, 2019). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet ilgili (n=38) yorumda şiddete karşı çıkmış ve sağlık çalışanlarına uygulanan şiddet ile ilgili çeşitli öneriler sunulmuştur. Terkeş vd., (2021) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların % 76'sının cezaların caydırıcı olmadığını düşündükleri belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarına uygulanan şiddete yönelik izleyicilerin tepkileri arasında sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına karşı olumsuz tavır ve davranışlarının (n=30) yer aldığı tespit edilmiştir. Sağlık çalışanlarının hasta ve hasta yakınlarına iyi davranmadığı, hasta ve yakınlarına bağdırdıkları, onlarla yeterince ilgilenmedikleri, hasta ve yakınlarının sağlık hizmeti alırken olumsuz tavır ve davranışlarla karşılaştıkları ifade edilmiştir. Bu konuda yapılan benzer çalışmalarda hasta ve yakınlarına göre sağlıkta şiddetin en büyük nedeni sağlık çalışanlarının hasta ve yakınlarına kötü davranması olarak belirlenmiştir (Fener ve Aydınтуğ, 2019; Filiz vd., 2022). Sağlık çalışanlarına yönelik olumsuz ifadelerin yer aldığı (n=10) yorumlarda genel olarak hasta ve hasta yakınının sağlık çalışanları ile olumsuz tecrübeler yaşadıkları saptanmıştır. Sağlık çalışanları ile yapılan çalışmada, hastaların sağlık okuryazarlık düzeyinin düşük olması ve sağlık çalışanlarının iş yükünün fazla olması nedeniyle sağlık çalışanlarının etkili iletişim becerilerini kullanma durumlarının zayıfladığı, şiddete yönelik cezaların yetersizliği nedeniyle de etkili iletişim becerilerini kullanma motivasyonlarının azaldığı belirlenmiştir (Aslan ve Durmuş, 2024). Çeşitli hastanelerde görev yapan sağlık çalışanları ile yapılan çalışmada sağlık çalışanlarının empatik eğilim düzeyleri arttıkça saldırganlık düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir (Kılınç ve Uludağ, 2017). Sağlıkta şiddet sorununu çözüme kavuşturmak amacıyla yapılan politik çalışmalarda sağlık çalışanı ile hasta ve yakınlarının iletişim süreçlerinin de önemsenmesi gerekmektedir.

Sonuç

Bu çalışma sağlıkta şiddete yönelik yayımlanan videolara yapılan yorumları incelemek ve bu konuda ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda hasta ve yakınlarının görüşleri çerçevesinde çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde sağlık çalışanlarının hasta ve yakınlarına yönelik tutum ve davranışlarının rahatsızlık yarattığı şeklindedir. İletişim sürecini ilgilendiren bu sonuçlar çerçevesinde sağlıkta şiddet sorununu çözmek için sağlık çalışanlarının kadar hasta ve hasta yakınlarının da bu konuda görüşlerinin alınması çözümü kolaylaştırıcı bir rol oynayabilir. Sağlık çalışanlarının tıp fakültesinde başlayan eğitim süreçlerinden itibaren etkili iletişim, iletişimde empati, ani ölümlerde hasta ve hasta yakınları ile nasıl iletişim kurulur konularında eğitim almaları çok önemli bir konu olarak görülmeli ve tıp eğitiminde müfredatlara daha fazla iletişim konusunda dersler eklenmelidir. Medyanın sağlık çalışanlarına yönelik toplumun algısını olumsuz yönde etkileyecek haberlere ve dizilere yer vermemesi ve bu konuda daha özenli olması gerekir. Sağlık kurumlarının toplumun sağlık okuryazarlık düzeyini artırıcı ve dolayısıyla sağlık çalışanlarının işini kolaylaştırıcı çeşitli eğitimler düzenlemesi önerilebilir. Çalışma sonuçları üzerinden değerlendirildiğinde bundan sonraki çalışmalarda sağlık çalışanlarının yanı sıra hasta ve yakınlarının duygu, düşünce ve görüşlerinin ön plana çıktığı karma yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar yapılabilir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Uygulanamaz.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

ÖD çalışmanın tasarımını, planlanmasını ve metodolojisini oluşturmuştur. Yazar, çalışmanın özet, giriş, literatür taraması, veri toplama, veri analizi, yorumlama, tartışma ve sonuç ile revizyon süreçlerini gerçekleştirmiştir. Yazar, makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

- Adams, K., Topper, L., Hashim, I., Rajwani, A., Montalvo, C. (2024). Screening and Intervention to prevent violence against health professionals from hospitalized patients: A pilot study. *The Joint Commission Journal Quality and Patient Safety*, 5, 1553-7250(24)00099-0.
- Akça, N., Yılmaz, A., Işık, O. (2014). Sağlık çalışanlarına uygulanan şiddet: Özel bir tıp merkezi örneği. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 13(1), 1-12.
- Aslan, B.B., Durmuş, S.B. (2024). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin çözümünde kriz iletişimi ve iletişim becerilerinin önemi: Bir kamu hastanesi örneği. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2(9), 44-54.

- Atan, Ü. Ş., Baysan Arabacı, L., Sirin, A., Isler, A., Donmez, S., Unsal Guler, M., Oflaz U., Yalçınkaya Özdemir, G., Yazar Tasbasi, F. (2013). Violence experienced by nurses at six university hospitals in Turkey. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 20(10), 882-889.
- Aydın, S. (2020). Youtube seyahat kanallarının kişilerin seyahat ilgi ve motivasyonları üzerine etkileri. *Yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Kocaeli.
- Baydili, İ. (2020). Covid-19 sürecinde YouTube'daki doktor videolarının WHO ve Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı söylemleri ile karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 15(4), 153-178.

- Bekar, E. Ö., Çalış, E. (2021). Beyaz kod verileri ışığında Düzce ilindeki sağlık çalışanlarına yönelik şiddet. *D.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 298-304.
- Demirbaş, N., Karaoğlu, N. (2021). Hekim ve hekim adaylarının hekime yönelik şiddet algıları: Bir n alışma. *Genel Tıp Dergisi*, 31(2), 130-134.
- Erten, R., ztora, S., Dağdeviren, H.N. (2019). Sağlık kuruluşlarında doktorlara yönelik şiddet maruziyetinin değerlendirilmesi. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 23(2), 52-63.
- Fener, E., Aydınтуđ, N. (2019). Sağlıkta şiddet nedenlerinin toplum bakış açısıyla değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 1272-1282.
- Filiz, E., nal, S.N., Kahveci, ř., Uyar, S. (2022). Toplumun sağlık çalışanlarına yönelik şiddet konusundaki tutumu. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 9(4), 328-335.
- Ghareeb, N.S., El-Shafei, D.A., Eladl, A.M. (2021). Workplace violence among healthcare workers during COVID-19 pandemic in a Jordanian governmental hospital: The tip of the iceberg. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(43), 61441-61449.
- Godhi, B.S., Darla, H.T., Saha, S., Kaul, S., Tejasvi, M.L.A. (2024). Violence against health-care professionals. *Journal of Data Meghe Institute Medical Sciences University*, 19 (1), 5-8.
- Günyaktı, R.İ., Bursa, N. (2022). Covid-19 pandemisinde sağlık çalışanları ve öğretmenlere yönelik algının duyuğu analizi ile Twitter verileri üzerinden incelenmesi. *Selçuk İletifim*, 15(1), 265-285.
- Huang E. (2013). US hospitals on YouTube™: A test to the altruistic marketing approach. *Journal of Communication in Healthcare*, 6(2), 128-134.
- Kamu spotu (2021). Sağlık Bakanlığı sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla hazırlanan kamu spotu. https://www.youtube.com/watch?v=ZMEaVO7_4w4,03.03.202.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaygısız, E.G. (2023). Sosyal medyada mobbing: Youtube ve Twitter kullanıcı yorumları analizi. *Bmij*, 11 (1), 226-242.
- Kılınç, M., Uludağ, A. (2017). Sağlık alışanlarının empatik eğilim düzeyinin saldırgan davranış düzeyleri ile ilişkisi. *G.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 809-825.
- Kıbar, F.A., Oturak, G., Ekerbiçer, H.., Berberoğlu, U. (2019). Sağlıkta şiddet bir iş güvenliği sorunu mudur: Sakarya'da görev yapan bir grup sağlık çalışanının sağlıkta şiddet ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sakarya Tıp Dergisi*, 9(4), 612-618.
- Lafta, R.K., Falah, N. (2019). Violence against health-care workers in a conflict affected city. *Medicine, Conflict and Survival*, 35(1), 65-79.
- Lancett, N., Guay, S. (2014). The aftermath of workplace violence among healthcare workers: A systematic literature review of the consequences. *Aggression and violent behavior*, 19(5), 492-501.
- Liu, B. (2012). Sentiment analysis and opinion mining. Toronto: Morgan & Claypool Publishers.
- Marchal, N., Au, H., Howard, P.N. (2020). Coronavirus news and information on Youtube: A content analysis of popular search terms. *Health*, 1(1), 0-3.
- Mukhtar, S., Rana, W., Mukhtar, S. (2024). Trends of violence against health care workers and facilities understanding the unheard. *Journal of Clinical Medicine of Kazakhstan*, 21(1), 86-92.
- zdemir Takak, S., Artantaş, A. B. (2018). Hastalar ve yakınlarının sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin nedenleri konusunda görüş ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Ankara Medical Journal*, 18(1), 103-116.
- zveren, C.G. (2023). şiddete maruz kalmış sağlık alışanlarının Covid-19 sürecinde işten ayrılma niyetlerini etkileyen faktörleri keşfetmek: Bir saha araştırması ve eğitim nerileri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, zel Sayı (Cumhuriyetin 100. Yılına), 1507-1528.
- Öztürk, H., Babacan, E. (2014). Hastanede alışan sağlık personeline hasta/ yakınları tarafından uygulanan şiddet: Nedenleri ve ilgili faktörler. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(2), 70-80.
- Taşdelen, B., Ayaz, H., Ayaz, F. (2022). Bir gülmece unsuru olarak doktor-hasta-hasta yakını ilişkileri: Online karikatürler üzerinden bir inceleme. *İletifim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 60, 51-71.
- Terkeş, N., Değerimenci, K., Bedir, G. (2021). Hasta/hasta yakınları bakış açısıyla sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin nedenleri. *D.E.. Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14(4), 328-336.
- Uskun, E., Batmaz, K., Aydın, G. (2022). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet ve ilişkili faktörler: Araştırma uygulama hastanesi rneği. *S.D.. Tıp Fakültesi Dergisi*, 29(1), 23-35.
- Usluoğulları, F.H., Yurtsever, N.T. (2023). İşyerinde hekimlere yönelik şiddetin değerlendirilmesi ve hekimler üzerindeki etkileri. *Adli Tıp Bülteni*, 28(2), 135-144.
- Yıldırım, A., şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.